

VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ V PRAZE

FAKULTA FINANCÍ A ÚČETNICTVÍ

KATEDRA DIDAKTIKY EKONOMICKÝCH PŘEDMĚTŮ

SCHOLA NOVA, QUO VADIS?

POHLEDY NA STŘEDOŠKOLSKÉHO UČITELE ODBORNÝCH PŘEDMĚTŮ

Sborník recenzovaných abstraktů 5. ročníku mezinárodní vědecké konference

Reviewed Abstracts of the 5th International Scientific Conference

Organizační výbor konference / Conference Organizing Committee

Ing. Katarína Krpálková Krelová, PhD., ING.PAED.IGIP (krelova@vse.cz)

prof. PhDr. Libor Pavera, CSc. (libor.pavera@vse.cz)

Ing. Jaromír Novák, PhD. (jaromir.novak@euba.sk)

Bc. Karolína Dohnalová (dohk00@vse.cz)

Bc. Anna Junková (juna00@vse.cz)

Editori elektronického vydání / Editors of Electronic Edition

Ing. Katarína Krpálková Krelová, PhD., ING.PAED.IGIP (krelova@vse.cz)

prof. PhDr. Libor Pavera, CSc. (libor.pavera@vse.cz)

KATALOGIZACE V KNIZE - NÁRODNÍ KNIHOVNA ČR
Schola nova, quo vadis? (konference) (5. : 2020 : Praha, Česko)
Schola nova, quo vadis? : pohledy na středoškolského učitele odborných předmětů : sborník recenzovaných abstraktů 5. ročníku mezinárodní vědecké konference = reviewed abstracts of the 5th international scientific conference. -- Praha : Extrasystem, 2020. -- 1 online zdroj. -- (Didaktika – pedagogika = Didactics - pedagogy)
Český a částečně slovenský text, souběžný anglický text
Nad názvem: Vysoká škola ekonomická v Praze, Fakulta financí a účetnictví, katedra didaktiky ekonomických předmětů
ISBN 978-80-87570-52-4 (online ; pdf)
* 377 * 373.5/.6.011.3-051 * 37.0:004 * 37.064 * (048.3) * (062.534)
– odborné vzdělávání
– středoškolské učitelé
– informační a komunikační technologie ve vzdělávání
– klima školy
– abstrakta
– sborníky konferencí
377 - Odborné vzdělávání [22]

Mezinárodní vědecká konference je výstupem vědeckého projektu *Komplexní výzkum osobnosti učitele ekonomických předmětů na středních školách v ČR*, reg. č. IG VŠE/7/2018, financovaného Interní grantovou agenturou VŠE v Praze (garant projektu prof. PhDr. Libor Pavera, CSc.).

© Krpálková Krelová, Katarína – Pavera, Libor (Eds.)

Vydal / Published by: Extrasystem Praha © 2020

Ediční řada / Series: Didaktika, pedagogika / Didactics, Pedagogy

ISBN 978-80-87570-52-4

SCHOLA NOVA, QUO VADIS?

POHLEDY NA STŘEDOŠKOLSKÉHO UČITELE ODBORNÝCH PŘEDMĚTŮ

Sborník recenzovaných abstraktů 5. ročníku mezinárodní vědecké konference

Reviewed Abstracts of the 5th International Scientific Conference

Editors

KATARÍNA KRPÁLKOVÁ KRELOVÁ

LIBOR PAVERA

Vědecký výbor konference/Scientific Guarantors of the Conference

prof. PaedDr. Zdeňka Gadušová, CSc. (UKF Nitra)

prof. Ing. Bohumil Král, CSc. (Vysoká škola ekonomická v Praze)

prof. PhDr. Eva Malá, CSc. (OU v Ostravě)

prof. PhDr. Libor Pavera, CSc. (Vysoká škola ekonomická v Praze)

prof. Ing. Rudolf Šlosár, PhD. (Ekonomická univerzita v Bratislave)

doc. Ing. Alena Klapalová, Ph.D. (Masarykova univerzita Brno)

doc. Ing. Pavel Krpálek, CSc. (Vysoká škola mezinárodních a veřejných vztahů Praha, o.p.s.)

doc. PhDr. Jaroslav Mužik, DrSc. (Univerzita Jana Amose Komenského Praha)

doc. Ing. Jindřich Ploch, CSc. (Vysoká škola mezinárodních a veřejných vztahů Praha, o.p.s.)

doc. Ing. Ludmila Velichová, PhD. (Ekonomická univerzita v Bratislave)

doc. Ing. Monika Palatková, Ph.D. (Vysoká škola mezinárodních a veřejných vztahů Praha, o.p.s.)

Ing. Kateřina Berková, Ph.D. (Vysoká škola ekonomická v Praze)

Ing. Dagmar Frenlovská, Ph.D. (Vysoká škola polytechnická Jihlava)

Ing. Jan Chromý, Ph.D. (Vysoká škola hotelová v Praze)

Ing. Alena Králová, Ph.D. (Vysoká škola ekonomická v Praze)

Mgr. et Mgr. Jiří Kohoutek, Ph.D. (Vysoká škola mezinárodních a veřejných vztahů Praha, o.p.s.)

PhDr. Kristýna Krejčová, Ph.D. (Česká zemědělská univerzita v Praze)

Ing. Katarína Krpáľková Krelová, PhD., ING.PAED.IGIP (Vysoká škola ekonomická v Praze)

Ing. Martina Kuncová, Ph.D. (Vysoká škola polytechnická Jihlava)

Ing. Jaromír Novák, PhD. (Ekonomická univerzita v Bratislave)

Ing. Ladislav Pasiar, PhD. (Ekonomická univerzita v Bratislave)

Recenzní řízení příspěvků elektronické konference proběhlo pod záštitou vědeckého výboru konference. Všechny příspěvky – stejně jako celý sborník z konference – jsou recenzovány nezávislými recenzenty.

Za jazykovou, věcnou a formální správnost zodpovídají jednotliví autoři abstraktů.

OBSAH

TABLE OF CONTENTS

Jana Balážová – Alexander Bilčík	7
Špecifiká edukácie žiaka so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami na strednej škole	
Specifics of Education of a Pupil with Special Educational Needs in Secondary School	
Kateřina Berková	9
Proměna učitele ekonomických předmětů v pandemické době	
Transformation of a Teacher of Economic Subjects in a Pandemic Period	
Martin Droščák	11
Kľúčové kompetencie a odborné kompetencie v kurikule a v praxi vyučovania na stredných odborných školách ekonomického zamerania v Slovenskej republike	
Key Competencies and Professional Competencies in the Curriculum and in the Practice of Teaching at Secondary Vocational Schools with an Economic Focus in Slovakia	
Marie Fiřerová	13
Distanční výuka účetnictví na střední škole – úskalí a možnosti zdokonalení	
Distance Teaching of Accounting in Secondary Schools – Pitfalls and Opportunities for Improvement	
Alena Hařková – Florián Danko	15
Výzvy a inovácie vo vyučovaní technických predmetov z pohľadu ich učiteľov	
Challenges and Innovations in Technical Subject Teaching from Their Teachers' Point of View	
Lenka Holečková	17
Vybraná úskalí online výuky z pohľadu vyučujících	
Selected Problems of Online Teaching from Teachers' Perspective	
Jakub Janovský – Tereza Vacínová	19
Ztráta pracovního nadšení u učitelů na Obchodních akademiích	
Loss of Working Enthusiasm of Business Academies Teachers	
Anna Junková	21
Digitální technologie ve vzdělávání na středních školách ekonomického zaměření	
Digital Technologies in Education at Secondary Schools of Economics	

Alena Králová – David Kropáč	23
Jak připravovat učitele středních odborných škol pro výuku finanční gramotnosti?	
How to Prepare Secondary School Teachers for Education of Financial Literacy?	
Pavel Krpálek	25
Mezigenerační sdílení a kooperace v práci učitele jako příležitost a výzva doby	
Intergenerational Sharing and Cooperation in the Teaching as an Opportunity and a Challenge of the Time	
Katarína Krpáľková Krelová – Diana Vrbová	27
Microlearning ako moderná forma vzdelávania	
Microlearning as a Modern Form of Education	
Lenka Mužíková	29
Role pedagoga v oblasti dalšího vzdělávání	
The Role of a Teacher in the Area of Further Education	
Jaromír Novák	31
Analýza postojov žiakov k vybraným aspektom osobnosti učiteľa ekonomických predmetov	
Analysis of Pupils' Attitudes to the Selected Aspects of Economic Subjects Teacher's Personality	
Darina Orbánová	33
Vplyv pedagogickej praxe na formovanie osobnosti budúceho učiteľa	
The Influence of the Teaching Practice on the Personality Formation of the Future Teacher	
Ladislav Pasiar	35
Digitálna, informačná gramotnosť a kritické myslenie v prípadových štúdiách	
Digital, Information Literacy and Critical Thinking in Case Studies	
Michal Kabelka – Libor Pavera	37
Time management a jeho využití u žáků střední školy	
Time Management and Its Use in Vocational School Students	
Henrieta Roľková, Skarleta Jačková	40
Sociálno-emocionálne zdravie a sociálna atmosféra na stredných školách	
Socio-emotional Health and Social Atmosphere in High Schools	

Eva Tóblová	42
--------------------------	-----------

Uplatnenie didaktických hier na stredných školách

Application of Didactic Games in Secondary Schools

Ludmila Velichová	44
--------------------------------	-----------

Osobnosť stredoškolského učiteľa predmetu cvičná firma

The Personality of Secondary School's Training Firm Teacher

Špecifiká edukácie žiaka so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami na strednej škole

Specifics of Education of a Pupil with Special Educational Needs in Secondary School

Jana Balážová – Alexander Bilčík

Abstrakt

Príspevok uvádza základné legislatívne dokumenty zaistujúce vzdelávanie žiakov (vid'. Ústava Slovenskej republiky, článok 42 a školský zákon č. 245/2008 Z. z. o výchove a vzdelávaní) a zamedzujúce diskrimináciu (zákonom č. 365/2004 Z. z. o rovnakom zaobchádzaní v niektorých oblastiach a o ochrane pred diskrimináciou). Vymedzuje skupinu žiakov so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami (ŠVVP), taktiež pojmy školská integrácia a špeciálne výchovno-vzdelávacie potreby. Stručne približuje postup pri školskej integrácii žiakov so ŠVVP v podmienkach stredných škôl a dokumenty, ktoré s ňou priamo súvisia: Návrh na vzdelávanie žiaka so ŠVVP a individuálny vzdelávací program (IVP). Stredoškolským učiteľom odborných predmetov pripomína, že je žiaduce, aby poznali legislatívne východiská a zaujímali sa o metodiky, publikácie Ministerstva školstva (vid'. webstránka), o odbornú literatúru, ktorá priamo súvisí s integráciou žiakov so ŠVVP, kde môžu nájsť nielen informácie, ale aj rady, inšpirácie. Približuje realizáciu školskej integrácie podľa algoritmu: my vám určíme diagnózu = „onálepkujeme“ vás, upravíme vám prostredie, zabezpečíme špeciálne pomôcky, zamestnáme odborníkov i pomocníkov, nastavíme sa na rešpektovanie vašich úľav a pokúsime sa vás tolerovať a vy môžete byť v našej škole s nami. Sumarizuje špecifiká edukácie žiakov so ŠVVP v zmysle školskej integrácie a konkretizuje na čo by mali učitelia odborných predmetov dbať v oblastiach: osobitosti vplyvu diagnózy žiaka a prognózy na výchovno-vzdelávací proces, odporúčania a učebné postupy, požiadavky na úpravu prostredia triedy, výchovno-vzdelávací proces, zabezpečenie kompenzačných a špeciálnych učebných pomôcok, evalvácia žiakov, personálna pomoc, podpora seberealizácie, sebadôvery, sebadomia a komunikácie.

Príspevok pojednáva aj o inklúzii v súvislosti s Dohovorom OSN z roku 2006 (Convention on the Rights of Persons with Disabilities) a o jej praktickej forme realizovanej v prostredí škôl i mimo škôl – o inkluzívnej edukácii. Približuje aktérov inkluzívnej edukácie a potrebu ich kooperácie v zmysle transdisciplinariny (už žiadny učiteľ ako osamotený bojovník, či samovládca). Zdôrazňuje uplatňovanie etického prístupu k žiakom na báze vzájomného partnerstva, spolupráce, ktorá môže výrazne pomôcť pracovnej inklúzii a postupnému budovaniu inkluzívnej spoločnosti. Na záver podnecuje k diskusii na tému inklúzia ako cieľ a integrácia cesta ako cieľ dosiahnuť (nie je isté, že ide o jedinou cestu).

Kľúčové slová: školská integrácia, žiak so špeciálnymi výchovno-vzdelávacími potrebami, individuálny vzdelávací program, inkluzívna edukácia

Abstract

The paper presents the basic legislative documents providing the education of pupils (see the Constitution of the Slovak Republic, Article 42 and the Education Act No. 245/2008 Coll. On Education Act) and preventing discrimination (Act No. 365/2004 Coll. On the Same

Treatment in Certain Areas and on Protection Against Discrimination). It defines a group of students with special educational needs (SEP), as well as the concepts of school integration and special educational needs. It briefly describes the process of school integration of pupils with SEN in secondary (or high) schools and documents that are directly related to it: A Proposal for The Education of a Pupil with SEN and an Individual Educational Program (IEP). It also reminds secondary school teachers of vocational subjects, that is desirable for them to know the legislative basis and to be interested in methodologies or publications of the Ministry of Education (see website), professional literature directly related to the integration of students with SEN, where they can find not only information but also an advice and inspiration. It describes the implementation of school integration according to an algorithm: we will diagnose you = “sticker” you, adjust the environment, provide special aids, employ experts and helpers, set ourselves to respect your concessions and try to tolerate you and you can be in our school with us.

It summarizes the specifics of education of students with SEN in terms of school integration and specifies what teachers of vocational subjects should pay attention to in the areas: peculiarities of the impact of student diagnosis and prognosis on the educational process, recommendations and teaching procedures, requirements for classroom environment, educational process, provision of compensatory and special teaching aids, evaluation of pupils, personal assistance, support of self-realization, self-confidence, self-reliance and communication.

The paper also discusses inclusion in connection with the 2006 UN Convention on The Rights of Persons with Disabilities and its practical form implemented in and out of schools – inclusive education. It introduces the actors of inclusive education and the need for their cooperation in terms of transdisciplinarity (no teacher as a lone warrior or autocrat). It emphasizes the application of an ethical approach to students based on mutual partnership, cooperation that can significantly help job inclusion and the gradual building of an inclusive society. Finally, it encourages discussion on the topic of inclusion as a goal and integration a way to achieve a goal (it is not certain that this is the only way).

Keywords: school integration, pupil with special educational needs, individual educational program, inclusive education

JEL klasifikace: I20, I29

Kontaktní údaje autorů

Mgr. Jana Balážová, PhD.

Pedagogická fakulta, Katedra pedagogiky UKF

Dražovská 4, 949 74 Nitra

E-mail: jbalazova@ukf.sk

Ing. Alexander Bilčík, PhD., ING. PAED. IGIP

Katedra didaktiky odborných predmetov, Vysoká škola DTI

Ul. Sládkovičova 533/20, 018 41 Dubnica nad Váhom

E-mail: bilcik@dti.sk

Proměna učitele ekonomických předmětů v pandemické době

Transformation of a Teacher of Economic Subjects in a Pandemic Period

Kateřina Berková

Abstrakt

Pandemická krize otevřela několik palčivých témat, která se týkají nečekaného přechodu veškeré výuky do různých variací prezenční formy na všech stupních vzdělávání, k němuž došlo na jaře roku 2020. Distanční vzdělávání se od března 2020 stalo velmi skloňovaným pojmem, který otevřel širokou škálu diskutovaných otázek. Příspěvek se zabývá postoji studentů Vysoké školy polytechnické Jihlava k distanční formě vzdělávání pomocí digitálních nástrojů a platform v jarním období propuknutí pandemické krize. Výzkum byl zaměřen na hodnocení nejenom digitálních platform, umožňujících komunikaci učitele a studentů, ale také na hodnocení materiálů ke studiu, na které se kladly a stále jsou kladeny vyšší požadavky. Hodnocení bylo orientované na předmět Finanční účetnictví, který autorka tohoto článku garantuje a aktivně vyučuje. Příspěvek poukazuje na proměnu osobnosti vysokoškolského učitele. Výzkumného šetření se zúčastnilo 52 studentů, kteří v prezenční formě v letním semestru 2019/2020 studovali povinný předmět Finanční účetnictví. Jednalo se o studenty z prvního ročníku, 2. semestru bakalářského studijního programu. Do průzkumu se zapojili studenti dobrovolně, jeho realizace probíhala na anonymní bázi a v souladu s etickými zásadami. Z výzkumu vyplývá, že při prvním uzavření škol byly kladeny ze strany studentů požadavky především na vylepšení studijních materiálů z hlediska hloubky a srozumitelnosti výkladu jednotlivých témat. Jako efektivní nástroj řízení výuky, samostudia a získávání zpětné vazby se osvědčil Learning Management System. Aby byla distanční výuka kvalitně zajištěna, je třeba využívat digitální nástroje umožňující přinejmenším samostudium a získávání zpětné vazby. Ideální distanční výuka by měla probíhat takovým způsobem, kdy učitel využívá platformy k individuálním nebo skupinovým konzultacím v podobě živých přenosů či je využívá pro tvorbu videí nebo webinářů, které sdílí se studenty.

Klíčová slova: distanční výuka, osobnost učitele, účetnictví, vysoká škola

Abstract

The pandemic crisis has opened up a number of burning topics concerning the unexpected transition of all teaching to various variations of the full-time form at all levels of education, which took place in spring 2020. Distance learning has become a highly inflected term since March 2020, opening up a wide range of issues. The paper deals with the attitude of the students of the College of Polytechnics Jihlava to the distance form of education using digital tools and platforms in the spring of the outbreak of the pandemic crisis. The research was focused not only on the evaluation of digital platforms enabling communication between teachers and students, but also on the evaluation of study materials, on which higher requirements were and still are placed. The evaluation was focused on the subject of Financial Accounting, which the author of this paper guarantees and actively teaches. The paper points out the transformation of the personality of a university teacher. The research survey was attended by 52 students who studied the compulsory subject Financial Accounting in full-time

form in the summer semester 2019/2020. These were students from the first year, 2nd semester of the bachelor's study program. Students participated in the survey voluntarily, its implementation took place on an anonymous basis and in accordance with ethical principles. The research shows that at the first closing of schools, the students placed demands primarily on the improvement of study materials in terms of depth and comprehensibility of the interpretation of individual topics. The Learning Management System has proven to be an effective tool for teaching, self-study and feedback management. In order to ensure the quality of distance learning, it is necessary to use digital tools that allow at least self-study and feedback. The ideal distance learning should take place in such a way that the teacher uses the platforms for individual or group consultations in the form of live broadcasts or uses them to create videos or webinars that are shared with students.

Keywords: Distance Learning, Teacher's Personality, Accounting, University

JEL klasifikace: A22, I23

Poděkování

Příspěvek je jedním z výstupů interního vědeckého projektu č. IGS VŠE F1/7/2018 a je výstupem institucionální podpory FFÚ VŠE č. IP 100040.

Kontaktní údaje autora/autorů

Ing. Kateřina Berková, Ph.D.

Vysoká škola ekonomická v Praze

Fakulta financí a účetnictví

Katedra didaktiky ekonomických předmětů

nám. Winstona Churchilla 4, 130 67 Praha 3

E-mail: katerina.berkova@vse.cz

Kľúčové kompetencie a odborné kompetencie v kurikule a v praxi vyučovania na stredných odborných školách ekonomického zamerania v Slovenskej republike

Key Competencies and Professional Competencies in the Curriculum and in the Practice of Teaching at Secondary Vocational Schools with an Economic Focus in Slovakia

Martin Droščák

Abstrakt

Problematika kľúčových kompetencií v súčinnosti s transversálnymi kompetenciami, základnými vzdelávacími obsahmi a globálne (i osobne) významnými témami nevymizla z okruhu odborných diskusií. Samotné zavedenie kľúčových kompetencií do kurikula školského vzdelávania nezaručuje ich reálne nadobúdanie žiakmi počas vyučovania. Ukazuje sa, že pre zavádzanie kľúčových kompetencií má veľký význam zapájania učiteľov do procesov zavádzania kľúčových kompetencií až na úroveň vyučovania v školskej triede, potrebná je aj zmena metodiky vyučovania v prospech aktivizujúcich metód vyučovania a táto zmena sa prirodzene dotýka aj oblasti hodnotenia výsledkov vzdelávania. V analýzach problematiky kľúčových kompetencií (spôsobilostí) sa poukazuje na prepojenosť reformných zmien s potrebou špecifického tréningu a dostatočného času na to, aby sa učitelia dokázali preorientovať na vyučovacie stratégie, ktoré sú v súlade s aktuálnym cieľovým zameraním školského vzdelávania, teda s orientáciou na kľúčové a prípadne aj na transversálne kompetencie. Prax poukazuje na fakt, že veľa učiteľov preferuje vyučovanie, ktoré sa sústreďuje na obsah vzdelania v rámci jedného vyučovacieho predmetu, ktorý učiteľ vyučuje. Koncept kľúčových kompetencií je všeobecne považovaný za základ vzdelávania pre 21. storočie. Jeho konceptualizácia a praktické otázky uplatnenia (integrácie) sústavy kľúčových a transversálnych kompetencií môže mať viacero perspektív. Jednu z nich ponúka rámec pre učenie sa, kompetencie študentov a podporných systémov pre 21. storočie (P21 Framework Definitions). Tento model kladie dôraz na interdisciplinárny prístup, sústreďuje sa na utváranie kľúčových kompetencií naprieč učebným predmetom. Upozorňuje na význam inovatívnych vyučovacích metód, ktoré majú viesť k rozvoju kognitívnych vlastností, osobitne myslenia. S odstupom niekoľkých rokov a na základe zhodnotenia reformných zmien v školstve došlo k zmene v poňatí kľúčových kompetencií, k ich spresneniu. Pozitívom tohto spresnenia je aj ich špecifikácia, ktorá sa prejavuje v zohľadnení kľúčových znakov daného stupňa edukácie. Toto spresnenie podľa nášho názoru uľahčí procesy hodnotenia rozvinutosti kľúčových kompetencií v praxi.

Kľúčová slova: kľúčové kompetencie, odborné kompetencie, transversálne kompetencie, prax vyučovania, ekonomické vzdelávanie

Abstract

The issue of key competencies in conjunction with transversal competencies, basic educational content and globally (and personally) important topics did not disappear from the scope of professional discussions. The mere introduction of key competencies into the school education curriculum does not guarantee their real acquisition by pupils during learning. It

turns out that the involvement of teachers in the processes of introducing key competencies down to the level of teaching in the classroom is of great importance for the introduction of key competencies, a change in teaching methodology is needed in favor of activating teaching methods and this change naturally affects the evaluation of learning outcomes. The analyzes of the issue of key competencies (competences) point to the connection between reform changes and the need for specific training and sufficient time for teachers to be able to reorient themselves to teaching strategies that are in line with the current goal of school education, ie. focusing on key and possibly also on transversal competencies. Experience points to the fact that many teachers prefer teaching that focuses on the content of education within one subject that the teacher teaches. The concept of key competences is generally considered to be the basis of education for the 21st century. Its conceptualization and practical issues of application (integration) of the system of key and transversal competencies can have several perspectives. One of them offers a framework for learning, student competencies and support systems for the 21st century (P21 Framework Definitions). This model emphasizes an interdisciplinary approach, focusing on the formation of key competencies across the subject. It draws attention to the importance of innovative teaching methods that should lead to the development of cognitive qualities, especially thinking. With the lapse of several years and based on the evaluation of reform changes in education, there was a change in the concept of key competencies, their refinement. The positive aspect of this clarification is also their specification, which is reflected in the consideration of key features of a given level of education. In our opinion, this refinement will facilitate the processes of evaluating the development of key competencies in practice.

Keywords: key competencies, professional competencies, transversal competencies, teaching practice, economic education

JEL klasifikace: A2

Kontaktní údaje autora/autorů

Mgr. Martin Droščák, PhD.

Univerzita Komenského v Bratislave, Filozofická fakulta, Katedra pedagogiky a andragogiky
Gondova 2, 814 99 Bratislava

E-mail: martin.droscak@uniba.sk

Distanční výuka účetnictví na střední škole – úskalí a možnosti zdokonalení

Distance Teaching of Accounting in Secondary Schools – Pitfalls and Opportunities for Improvement

Marie Fišerová

Abstrakt

Článek navazuje na průzkum názorů na distanční výuku ekonomických předmětů mezi učiteli a žáky středních škol a na základě relevantní odborné literatury a vlastních zkušeností podává náměty na využití e-learningu v předmětu účetnictví. Upozorňuje na negativní dopady, které distanční výuka v době koronavirové pandemie zanechává na znalostech mnohých žáků, a zamýšlí se nad cestami vedoucími k jejich odstranění nebo alespoň zmírnění. Na druhou stranu poukazuje na příležitosti ke zdokonalení pedagogického procesu v předmětu účetnictví, které nabízí e-learning.

Úvodní část příspěvku je věnována popisu a zhodnocení situace, do které se dostala výuka na školách v důsledku koronavirové pandemie, přičemž je porovnáván přístup škol, učitelů a studentů při jarní a podzimní vlně. Jarní období uzavření škol se vyznačovalo hledáním efektivních cest distančního vzdělávání, které dosud nikdy v takovém rozsahu nebylo realizováno. Na podzim školy už většinou ujednotily a v mnohém zdokonalily metody distanční výuky. Nutnost dálkové výuky významně posunula dovednosti vyučujících i studujících v ovládání digitálních technologií. Vzdělávání realizované výhradně na dálku však ani s jejich využitím nemůže prezenční výuku nahradit.

Pozornost je dále zaměřena na odbornou literaturu, která se zabývá e-learningem. Cílem je najít inspiraci pro zdokonalení vzdělávacího procesu vedeného prostřednictvím zvoleného LMS (Learning Management System). Po zamyšlení nad charakteristikou současných studentů a učitelů je pojednáno o teoriích učení, ve kterých se e-learning odráží, a modelech výuky využitelných při vyučování pomocí digitálních technologií. Z rešerše uvedené literatury vyplynula některá doporučení, která autorka uvádí.

Náplní poslední části jsou zkušenosti s distanční výukou účetnictví, která má na využití e-learningových nástrojů specifické požadavky. Jsou zde také uvedeny výsledky průzkumu realizovaného dotazníkovým šetřením v říjnu roku 2020 mezi středoškolskými a vysokoškolskými studenty a učiteli. Závěrem jsou pak nabídnuty některé možnosti zdokonalení distanční výuky konkrétně v předmětu účetnictví.

Klíčová slova: Výuka účetnictví, distanční výuka, e-learning.

Abstract

The article follows up on a survey of opinions on distance teaching of economic subjects among secondary school teachers and students and, based on relevant professional literature and personal experience, provides suggestions for the use of e-learning in teaching accounting. It draws attention to the negative effects that distance learning leaves on the knowledge of many students during the coronavirus pandemic and considers ways to eliminate or at least mitigate them. On the other hand, it points to opportunities to improve the pedagogical process of teaching accounting offered by e-learning.

The introductory part of the paper is devoted to the description and evaluation of the situation that arose in schools because of the coronavirus pandemic, comparing the approach of schools, teachers and students during the spring and autumn waves. The spring period of school closure was marked by the search for effective ways of distance education, which had never been implemented to such an extent before. In the autumn, schools had already unified and, in many ways, improved methods of distance teaching. The need for distance teaching has significantly advanced the skills of teachers and students in the use of digital technologies. However, not even with the use of these technologies can distance teaching fully replace classroom education.

Attention is also paid to professional literature dealing with e-learning. The aim is to find inspiration for the improvement of the educational process led by the chosen LMS (Learning Management System). After considering the characteristics of present-day students and teachers, the paper discusses the theories of teaching in which e-learning is reflected, and the teaching models usable in lessons organised with the help of digital technologies. Research carried out in the referenced literature resulted in several recommendations made by the author.

The last part focuses on the experience with distance teaching of accounting, which has specific requirements for the use of e-learning tools. It also presents the results of a questionnaire survey performed in October 2020 among secondary school and university students and teachers. Finally, some possibilities of improving distance teaching are offered, specifically in accounting.

Keywords: Teaching of accounting, distance teaching, e-learning.

JEL klasifikace: A210

Kontaktní údaje autora

Ing. Marie Fišerová, Ph.D.

KDEP, FFÚ VŠE v Praze

nám. W. Churchilla 4

130 67 Praha 3

Česká republika

E-mail: marie.fiserova@vse.cz

Výzvy a inovácie vo vyučovaní technických predmetov z pohľadu ich učiteľov

Challenges and Innovations in Technical Subject Teaching from their Teachers' Point of View

Alena Hašková – Florián Danko

Abstrakt

Vyučovanie technických predmetov na stredných odborných školách so sebou prináša množstvo zložitých problémov, ktoré je potrebné vyriešiť. Autori v tejto kapitole prezentujú výsledky panelovej diskusie učiteľov odborných predmetov, v rámci ktorej panelisti, na základe svojich názorov a skúseností, riešili tri základné otázky: V čom spočíva náročnosť výučby technických predmetov? Čo sú účinné spôsoby motivácie študentov a ako je možné dlhodobo udržať motiváciu študentov? Čím v rámci výučby technických predmetov je možné výraznejšie upútať študentov? I keď väčšina technických predmetov má interdisciplinárny charakter, v dôsledku čoho je výučba a osvojovanie si týchto predmetov značne obtiažne, podľa názoru panelistov najväčším problémom pri výučbe technických predmetov je jednoznačne nízka úroveň motivácie na strane študentov. Ide o prekvapivé zistenie, nakoľko pri odborných predmetoch sa očakáva, že študenti o ne majú záujem už aj z toho titulu, že si odbornú školu technického zamerania zvolili sami ako základ svojho ďalšieho profesijného smerovania. Takisto zaujímavým zistením je skutočnosť, že odpoveď na druhú otázku panelisti dávali do súvisu so systémom hodnotenia študentov. Poukazovali pritom na svoje skúsenosti, keď sa v rámci niektorých predmetov rozhodli experimentálne zrušiť známkovanie študentov a priebežné hodnotenie študentov známkami nahradili udeľovaním vopred stanoveného počtu bodov. Pri diskusii upútavania pozornosti študentov v rámci verbálnej frontálnej výučby technických predmetov panelisti zdôrazňovali potrebu zaraďovania aktivizujúcich prvkov, akými sú napr. vytváranie situácií uvedomenia si „medzery“ v aktuálnych vedomostiach alebo uvedenie pútavého príbehu oživujúceho pragmatické učivo, alebo použitia bádateľsky založeného problémového vyučovania. V závere kapitoly autori vymedzujú profesionalitu učiteľa, s ohľadom na učiteľov odborných predmetov, v zameraní na jeho kompetenciu ovládania obsahu a didaktiky vyučovaných predmetov.

Kľúčové slová: Stredné odborné školy, špecifiká výučby technických predmetov, motivácia študentov, spôsoby hodnotenia študentov, ovládanie obsahu a didaktiky vyučovaných predmetov.

Abstract

Teaching technical subjects at secondary vocational schools brings with it a number of complex problems that need to be solved. In this chapter, the authors present results of a panel discussion of teachers of vocational subjects, in which the panelists, based on their opinions and experiences, addressed three basic questions: Why it is so demanding to teach technical subjects? What are effective ways to motivate students and how can student motivation be maintained in a long run? What makes it possible to attract student attention more in teaching of technical subjects? Although most of the technical subjects have interdisciplinary character, in a consequence of what teaching and acquisition of these subjects are very difficult and demanding, according to panelists' opinion the most significant problem in

teaching technical subjects is undoubtedly low level of students' motivation. This is a surprising finding, as in case of vocational subjects one expects that students are interested in them, as they have chosen just a vocational technical school for themselves as a basis for their further professional orientation. An interesting finding is also the fact that the panellists related the answer to the second question to system by means of which the students are assessed. At this the panelists pointed to their experiences when, in case of some subjects, they decided experimentally to cancel grading of students and replaced it by continuous assessment by means of points given to students, number of which for each specified activity was predetermined. Within the discussion of attracting students' attention during the verbal frontal teaching of technical subjects, the panelists emphasized the need to use activating elements, such as creating situations of awareness of a „gap“ in current knowledge or telling an engaging story illustrating the pragmatic subject matter, or the use of inquiry-based problem teaching. At the end of the chapter, the authors define professionalism of the technical subject teacher, with regard to his competence to know content and didactics of taught subjects.

Keywords: Secondary vocational schools, specifics of teaching technical subjects, student motivation, ways of student assessment, knowledge of the taught subject content and its branch didactics.

JEL klasifikace: I21

Kontaktní údaje autorů

Prof. PaedDr, Alena Hašková, CSc.
Pedagogická fakulta
Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre
Dražovská cesta 4, 949 74 Nitra, Slovensko
E-mail: ahaskova@ukf.sk

Ing. Florián Danko
Pedagogická fakulta
Univerzita Konštantína Filozofa v Nitre
Dražovská cesta 4, 949 74 Nitra, Slovensko
E-mail: florian.danko@gmail.com

Stredná odborná škola informačných
technológií
Hlinícka 1, 831 52 Bratislava, Slovensko

Vybraná úskalí online výuky z pohledu vyučujících

Selected Problems of Online Teaching from Teachers' Perspective

Lenka Holečková

Abstrakt

Pedagogická praxe se již delší dobu potýká s tématem online vzdělávání, které se stalo každodenní nutností a které přináší mnohé výzvy pro pedagogy i pro studenty. Příspěvek se zaměřuje na některé problémy online výuky, a to se zřetelem na pohled vyučujících na tuto distanční podobu výuky, na jejich názory a zkušenosti. Zásadním úskalím online výuky je dle vyučujících zejména vhodná motivace žáků k online vzdělávání. Předmětem diskuse je její efektivita. Ta bývá narušována nejen častými technickými problémy, k nimž může docházet, ale i chybějící neverbální komunikací, účinnou zpětnou vazbou, přehlcením žáků učivem. Organizačně složitější je zajištění práce studentů ve skupinách, která přitom bývá pro aktivizaci studentů velmi účinná. Vyučující tráví mnoho času u počítačů výukou i přípravami na ni a bývají mnohdy přehlceni úkoly. Příspěvek nabízí některá východiska těchto problémů a představuje tipy od samotných vyučujících, které nabízejí možnosti, jak problematické aspekty online výuky překonat. Nápomocné je zejména od počátku zachovat přehlednost časového harmonogramu všech plánovaných výukových online aktivit. Riziko ztráty orientace se v online prostředí zvyšuje. Dále je třeba žádat od žáků zpětnou vazbu, nezahlcovat je učivem příliš a podporovat jejich spolupráci. Pro vyučující je pro zachování potřebné energie na přípravy i výuku nutné si dopřávat pravidelně také odpočinek od médií. Cílem online výuky by mělo být zejména provázet žáka na cestě za poznáváním. Účelné je vyvolávat u žáků zájem a umožnit jim v maximální míře autonomii. Hlavním úkolem pedagogů je tedy posilovat vnitřní motivaci žáků k učení.

Klíčová slova: Online výuka, vyučující, žáci, problematické aspekty, bariéry v komunikaci.

Abstract

Teaching has already been dealing with the topic of online education for a long time. Online education has become an everyday necessity and brings many challenges both for teachers and students. The paper focuses on some problems of online teaching with special focus on the perspective of teachers regarding this distance form of teaching, teachers' opinions and experience. According to the teachers, the main difficulty of online teaching is especially the motivation of students for online education. Also its effectiveness is a controversial topic. Effectiveness could be influenced not only by frequent technical problems, but also by the lack of non-verbal communication, effective feedback, and overwhelming students by information. Organizationally more complicated is to ensure the work of students in groups, which could be a very effective activity for their activating. Teachers spend a lot of time by preparation for teaching and are often overwhelmed by many tasks. The paper also offers some possible solutions of connected problems and presents some tips offering possible ways to overcome problematic aspects of online teaching. It is especially helpful to keep clear and simple time schedule of all planned online learning activities from the beginning. In the online environment, the risk of losing orientation is high. Furthermore, it is necessary to ask for students' feedback, not to overwhelm them with information, and to support their cooperation.

For teachers, it is also necessary to rest from the media regularly in order to maintain their necessary energy for preparation and teaching. The aim of online teaching should be mainly to guide the student in their learning. It is important to attract their attention and to enable them to be independent. The main task of teachers is to strengthen students' internal motivation to learn.

Keywords: Online teaching, teachers, students, problematic aspects, communication barriers.

JEL klasifikace: I23

Kontaktní údaje autora/autorů

Ing. Lenka Holečková, Ph.D.

VŠE v Praze, Fakulta financí a účetnictví, KDEP
nám. Winstona Churchilla 1938/4, 130 67 Praha 3

E-mail: lenka.holeckova@vse.cz

Ztráta pracovního nadšení u učitelů na obchodních akademiích

Loss of Working Enthusiasm of Business Academies Teachers

Jakub Janovský – Tereza Vacínová

Abstrakt

Článek se zabývá problematikou ztráty pracovního nadšení u učitelů na obchodních akademiích. V úvodu uvádí do problematiky ztráty pracovního nadšení a vymezuje ústřední pojmy související s problematikou. Mezi hlavní teoretické pojmy, které ovlivňují pracovní nadšení u učitelů, patří motivace, stres a syndrom vyhoření. V článku je podrobněji popsána motivace vnější a motivace vnitřní a charakterizována rozdílnost mezi motivací vnitřní a motivací vnější. Následuje popis psychických, sociálních a fyzických stresorů se základními typy jednotlivých stresů. Teoretická část je zakončena definicí syndromu vyhoření a rozlišením symptomů syndromu vyhoření. V další části je stručně představen stav literatury u nás a v zahraničí, která se podobné problematice věnuje. Konkrétně jsou v této části uvedeny tři odborné články z tuzemského prostředí a tři odborné články ze zahraničí. Následuje představení projektu výzkumu. Jsou uvedeny hlavní hypotézy projektu výzkumu, metody výzkumu a je zde popsán výzkumný vzorek, tedy učitelé na čtyřech vybraných obchodních akademiích. Následně je čtenář seznámen s metodologií a vyhodnocením projektů výzkumu. Na základě verifikace stanovených hypotéz jsou v poslední kapitole shrnuty možná doporučení pro učitele. Závěrem jsou shrnuty návrhy na možná řešení této problematiky.

Klíčová slova: učitel, motivace, stres, syndrom vyhoření

Abstract

The article discusses the issue of loss of working enthusiasm of business academies teachers. The introduction introduces the issue of loss of working enthusiasm and defines the central concepts related to the issue. The main theoretical concepts that affect teachers' working enthusiasm include motivation, stress and burnout. The article describes in more detail the external motivation and the internal motivation and characterizes the difference between the internal motivation and the external motivation. The following is a description of mental, social and physical stressors with basic types of individual stresses. The theoretical part ends with the definition of burnout syndrome and the distinction of symptoms of burnout syndrome. The next part briefly presents the state of literature in our country and abroad, which deals with similar issues. This section specifically lists three scientific articles from the domestic environment and three scientific articles from abroad. Then a research project is presented. The following is an introduction to the research project. The main hypotheses of the research project, research methods are presented and a research sample is described here. The research sample consists of teachers at four selected business academies. Subsequently, the reader is acquainted with the methodology and evaluation of research projects. Based on the verification of formulated hypotheses, possible recommendations for teachers are suggested in the last chapter. At the end suggestions for possible solutions to this issue are summarized.

Keywords: teacher, motivation, stress, burnout syndrome

JEL klasifikace: A20

Kontaktní údaje autora/autorů

Bc. Jakub Janovský
Katedra didaktiky ekonomických předmětů
Vysoká škola ekonomická v Praze
Fakulta financí a účetnictví
nám. W. Churchilla 4, 130 67 PRAHA 3
E-mail: jakub.j18@seznam.cz

PhDr. Tereza Vacínová, Ph.D.
Katedra didaktiky ekonomických předmětů
Vysoká škola ekonomická v Praze
Fakulta financí a účetnictví
nám. W. Churchilla 4, 130 67 PRAHA 3
E-mail: vacinova.tereza@gmail.com

Digitální technologie ve vzdělávání na středních školách ekonomického zaměření

Digital Technologies in Education at Secondary Schools of Economics

Anna Junková

Abstrakt

Kvalifikační práce se zabývá digitálními technologiemi ve vzdělávání, konkrétně je zaměřena na učitele a žáky středních škol ekonomického zaměření. Jejím cílem je zjistit aktuální úroveň digitální gramotnosti a digitálních kompetencí právě u těchto učitelů. Práce reaguje na obecně známý problém, kterým je nedostatečná úroveň digitálních kompetencí učitelů připravujících žáky na jejich budoucí povolání a život obecně, který se dnes již bez zmíněné kompetence nedá plnohodnotně žít s ohledem na všudypřítomnost digitálních technologií.

Zvyšování úrovně digitálních kompetencí všech občanů je též cílem orgánů Evropské unie, jež na současnou situaci reagují. Dokument strategie digitálního vzdělávání do roku 2020 schválila česká vláda, čímž reagovala na požadavky Evropské unie v oblasti zaměření se na klíčové kompetence, jejichž součástí je i digitální kompetence. Školy by se zmíněným dokumentem měly řídit a zařadit do svých osnov strategie vedoucí ke zvyšování digitálních kompetencí. Zvyšování digitálních kompetencí žáků nelze bez předešlého zvýšení digitálních kompetencí učitelů. Toto by měl být jeden z předních cílů českého školství v dnešní době.

Na základě rešerše literatury a mnohých výzkumů uskutečněných na dané téma bylo zjištěno, že digitální kompetence učitelů středních škol nedosahují potřebné úrovně pro dnešní digitální svět. Pomocí mnou provedeného dotazníkového šetření byl tento fakt potvrzen. V době psaní diplomové práce se svět začal potýkat s koronavirovou pandemií, která prověřila (ne)připravenost učitelů při nutném zvýšení používání digitálních prostředků během nuceného přechodu k distanční výuce. Zrealizovaný kvalitativní výzkum zkoumal reakce učitelů na vzniklou situaci.

V návaznosti na oba provedené výzkumy a rešerši literatury byla vznesena doporučení, která by mohla danou situaci zlepšit a digitální kompetence učitelů pozvednout na vyšší úroveň.

Klíčová slova: Klíčové kompetence, digitální kompetence, digitální gramotnost, digitální technologie, inovativní vyučování.

Abstract

The diploma thesis deals with digital technologies in education, specifically it is focused on teachers and pupils of secondary economic schools. The aim of the thesis is to find out the current level of digital literacy and digital competencies of these teachers. The thesis responds to the well-known problem, which is the insufficient level of digital competencies of teachers who prepare students for their future careers and life in general, which today can no longer be fully lived without the mentioned competence with regard to the ubiquity of digital technologies.

Raising the level of digital competences of all citizens is also the goal of the European Union, which is responding to the current situation. The document of the strategy of digital education

until 2020 was approved by the Czech government, thus responding to the requirements of the European Union in the area of focusing on key competencies, which also include digital competences. Schools should follow this document and include strategies to increase digital competences in their curricula. Increasing pupils' digital competences is not possible without first increasing teachers' digital competences. This should be one of the leading goals of Czech education today.

Based on a literature search and many studies conducted on this topic, it was found that the digital competencies of secondary school teachers do not reach the required level for today's digital world. This fact was confirmed by means of a questionnaire survey conducted by me. At the time of writing, the world was facing a coronavirus pandemic, which examined the (in)readiness of teachers with the necessary increase in the use of digital resources during the forced transition to distance learning. The conducted qualitative research examined the reactions of teachers to the situation.

Following both the research and the literature search, recommendations were made that could improve the situation and raise teachers' digital competencies to a higher level.

Keywords: Key competencies, digital competence, digital literacy, digital technology, innovative teaching.

JEL klasifikace: A21

Kontaktní údaje autora

Bc. Anna Junková
KDEP, FFÚ VŠE v Praze
nám. W. Churchilla 4
130 67 Praha 3
Česká republika
E-mail: AnnaJunkova.1@seznam.cz

Jak připravovat učitele středních odborných škol pro výuku finanční gramotnosti?

How to Prepare Secondary School Teachers for Education of Financial Literacy?

Alena Králová, David Kropáč

Abstrakt

Příspěvek se zabývá problematikou, která je na středních školách vzhledem k rostoucímu zadlužení privátního sektoru stále aktuálnější. Finanční gramotnost je významnou součástí ekonomické gramotnosti. Klíčovou úlohu zde hraje problematika rozpočtu domácností, firem a státu. Na absolventy oboru učitelství Vysoké školy ekonomické v Praze jsou kladeny specifické požadavky a nároky (teoretické i praktické), které se odrážejí v jejich přípravě. Jedná se především o spojování teorie s praxí, o zvyšování kvality výuky, což definují strategické cíle a linie stanovené v Hlavních směrech vzdělávací politiky 2030+.

Cílem příspěvku bylo zjistit, jaké obsahové náplni učiva ve výuce středních škol je třeba se více věnovat a jak uvedené učivo co nejlépe metodicky zpracovat. Pro uvedené účely byla nejprve zjištěna úroveň finanční gramotnosti žáků středních škol a dospělých v České republice. K tomu byly využity výsledky výzkumných šetření PISA 2012, České bankovní asociace 2019 a Ministerstva financí České republiky 2020. Zda jsou budoucí učitelé v souvislosti s finanční gramotností na bakalářském i navazujícím magisterském oboru učitelství Vysoké škole ekonomické v Praze připravováni odpovídajícím způsobem, bylo zjišťováno analýzou odborných předmětů, oborových a předmětových didaktik. Struktura předmětů i příprava odpovídá současným světovým trendům.

Pro zjištění problémů v obsahové i metodické náplni učiva z oblasti finanční gramotnosti středních škol byl v roce 2020 proveden na 80 veřejných obchodních akademiích v České republice kvantitativní výzkum. První část byla uskutečněna dotazníkovým šetřením, druhá část pomocí nepárového Studentova t-testu. Byly zjištěny obsahové i metodické problémy. V závěru příspěvku jsou naznačeny možnosti řešení zjištěných nedostatků včetně návrhů, jak zlepšit přípravu učitelů ekonomických předmětů středních škol.

Klíčová slova: finanční gramotnost, střední školy, příprava učitelů, katedra didaktiky ekonomických předmětů, Vysoká škola ekonomická v Praze

Abstract

The paper deals with issues that are very relevant in the education at secondary schools due to the growing indebtedness of the private sector. Financial literacy is an important part of economic literacy. Budget of households, companies and state play a key role here. Graduates of the Prague University of Economics and Business are subject to specific requirements and demands (theoretical and practical), which are reflected in their preparation. It is mainly about connecting theory with practice, about increasing the quality of teaching, which is defined by strategic goals and lines set in the Guidelines for Educational Policy 2030+.

The aim of the paper was to find out what content of the curriculum in teaching of secondary schools needs to be paid more attention to and how methodically improve the process of the curriculum. The level of financial literacy of secondary school students in the Czech republic

and adults was for this purpose first determined. The results of research surveys PISA 2012, the Czech Banking Association 2019 and the Ministry of Finance of the Czech Republic 2020 were used. Whether future teachers are adequately trained in connection with financial literacy in the bachelor's and master's fields of teaching at the Prague University of Economics and Business was determined by analyzing professional subjects and didactics. The structure of subjects and preparation corresponds to current world trends.

In order to identify problems in the content and methodological content of secondary school curricula in the field of financial literacy, quantitative research was in 2020 carried out in 80 business academies in the Czech Republic. The first part was performed by a questionnaire survey, the second part by means of an unpaired Student's t-test. Content and methodological problems were identified. At the end of the article, the possibilities of solving the identified shortcomings are indicated, including suggestions on how to improve the training of secondary school economics teachers.

Keywords: financial literacy, secondary schools, preparation of teachers, department of didactics of economic subjects, Prague University of Economics and Business

JEL klasifikace: A20

Kontaktní údaje autorů

Ing. Alena Králová, Ph.D.

Katedra didaktiky ekonomických předmětů

VŠE Praha, W. Churchilla 4, PSČ 13097

E-mail: kralova@vse.cz

Bc. David Kropáč

Student oboru učitelství ekonomických předmětů pro střední školy

VŠE Praha, W. Churchilla 4, PSČ 13067

E-mail: kropacdavid@gmail.com

Mezigenerační sdílení a kooperace v práci učitele jako příležitost a výzva doby

Intergenerational Sharing and Cooperation in the Teaching as an Opportunity and a Challenge of the Time

Pavel Krpálek

Abstrakt

Příspěvek řeší aktuální problematiku spolupráce a mezigeneračního sdílení v komunikačním klimatu soudobých pedagogických týmů v sekundárním odborném vzdělávání. Semknutí týmů a rozvinutí spolupráce s využitím předností a nedostatků mladé generace začínajících učitelů na jedné straně a zkušených služebně starších kolegů na straně druhé se nabízí v situaci nuceného přechodu na online formy vzdělávání a pandemií opodstatněnou žádoucí ohleduplnost a respekt k sobě navzájem. Pokud se týmy pedagogů v krizové situaci propojí ke vzájemnému sdílení technických dovedností a zkušeností, může to přinést významnou synergii ve výsledcích práce a v organizační kultuře. Autor vychází z této premisy a na základě kombinovaného modelu empirického výzkumu zkoumá předmětnou problematiku s využitím techniky primární obsahové analýzy, názorového diskurzu soudobých autorů a publikovaných přístupů decizní sféry, vlastních pedagogických zkušeností a aplikovaných výsledků řízených hloubkových rozhovorů s učiteli odborných předmětů, kteří si v období akademického roku 2019/2020 doplňovali na řešitelském pracovišti své pedagogické vzdělání v doplňujícím pedagogickém studiu učitelství odborných ekonomických předmětů. Prezentované výzkumy byly realizovány jako součást řešení výzkumného projektu „Komplexní výzkum osobnosti učitele ekonomických předmětů na středních školách v České republice,“ kde se autor kromě uvedené problematiky spolupráce a mezigeneračního sdílení zabýval také optimalizací transferu poznatků a zkušeností mezi generacemi učitelů v reálné pedagogické praxi. Dosažené výsledky podporují myšlenku dokončení a implementace kariérního řádu pro učitelství a potvrzují důležitost jeho profesionalizace.

Klíčová slova: didaktika, učitel, mezigenerační sdílení, participace, kurikulum

Abstract

The paper addresses the current issues of cooperation and intergenerational sharing in the communication climate of contemporary pedagogical teams in secondary vocational education. Bringing together teams and developing cooperation using the strengths and weaknesses of the young generation of beginning teachers on the one hand and experienced senior colleagues on the other offers a desirable consideration and respect for each other in a situation of forced transition to online forms of education and pandemics. If teams of educators in a crisis situation are connected to share technical skills and experience, it can bring significant synergies in the results of work and in the organizational culture. The author is based on this premise and on the basis of a combined model of empirical research examines the subject matter using the technique of primary content analysis, opinion discourse of contemporary authors and published approaches of decision-making, own pedagogical

experience and applied results of controlled in-depth interviews with teachers of vocational subjects. of the academic year 2019/2020, they supplemented their pedagogical education at the researcher's workplace in the supplementary pedagogical study of teaching professional economic subjects. The presented research was carried out as part of the research project „Comprehensive research of the personality of a teacher of economics at secondary schools in the Czech Republic,“ where the author dealt with the issue of cooperation and intergenerational sharing. The achieved results support the idea of completing and implementing the career rules for teaching and confirm the importance of its professionalization.

Keywords: didactics, teacher, intergenerational sharing, participation, curriculum

JEL klasifikace: A20, I21, I28

Kontaktní údaje autora/autorů

doc. Ing. Pavel Krpálek, CSc.

Vysoká škola ekonomická, Fakulta financí a účetnictví,

Katedra didaktiky ekonomických předmětů

nám. W. Churchilla 1938/4, 130 67 Praha 3, Česká republika

E-mail: krpp01@vse.cz

Microlearning ako moderná forma vzdelávania

Microlearning as a Modern Form of Education

Katarína Krpáľková Krelová – Diana Vrbová

Abstrakt

Priemyselná revolúcia 4.0 známa ako digitálny vek prináša technologický pokrok do rôznych oblastí života, nevynímajúc oblasť vzdelávania, do ktorej sú implementované moderné digitálne, informačné a komunikačné technológie. V tejto súvislosti je viac ako aktuálne sa zaoberať rozvojom digitálnej gramotnosti všetkých aktérov vzdelávacieho procesu, t.j. učiteľov aj študentov. Je zrejmé, že súčasná doba si vyžaduje učiteľa, ktorý je schopný využívať moderné didaktické prostriedky, informačné a komunikačné technológie, on-line nástroje, je schopný pracovať s výukovým softvérom a je tiež schopný samostatne vytvárať učebné pomôcky, ktoré efektívne implementuje do výučby. Veľkým prínosom digitálnych technológií vo výučbe je ich potenciál významne podporovať na študenta orientované didaktické postupy a najmä poskytujú priestor pre aktívne zapojenie sa do učebných aktivít, ktoré výrazným spôsobom prispievajú k efektívnejšej integrácii vedomostí a zručností. Príspevok sa zaoberá aktuálnou otázkou digitalizácie vzdelávania, kde za podstatný považujeme rozvoj digitálnej kompetencie všetkých zainteresovaných účastníkov vzdelávania. V súčasnej dobe celosvetovej pandémie COVID-19 boli vzdelávacie inštitúcie nútené zo dňa na deň prejsť z prezenčnej formy výučby na dištančnú on-line výučbu. Táto situácia odhalila nedostatky jednak vo vybavenosti vzdelávacích inštitúcií modernou technikou a technológiami a tiež rezervy v schopnostiach učiteľov aj študentov efektívne on-line nástroje a technológie vo vzdelávaní využívať. V príspevku prezentujeme výsledky experimentálnej štúdie, ktorej primárnym cieľom bolo zistiť efektivitu využívania microlearningu prostredníctvom sociálnej siete Instagram v ekonomickom vzdelávaní. Táto forma učenia je založená na princípe rozloženia učenia na malé časti, učenie tak môže trvať len pár sekúnd alebo niekoľko minút. Konkrétna podoba microlearningu je daná vzhľadom videa, prečítaním krátkeho textu, vyplnením kvízu, učenie sa počas mikro hier, odpoveď na otázku prostredníctvom mobilného telefónu, tabletu alebo počítača, pričom sa využívajú rôzne typy zariadení. Do empirickej štúdie bolo zapojených 35 respondentov, ktorí prejavili záujem absolvovať vzdelávanie v oblasti základov ekonomiky nazvanú ako „*Ekonomika_pro_zivot*“ formou microlearningu s využitím sociálnej siete Instagram. Jednoznačne bolo preukázané, že respondenti považujú microlearning aj prostredie Instagramu za efektívne a užitočné práve pre vzdelávacie účely. Považujeme za dôležité klásť zvýšenú pozornosť na didaktické spracovanie výučbových videí, učebných textov, úloh, kvízov a podobne. Uvedomujeme si aj slabé stránky microlearningu, ako je absencia osobného kontaktu učiteľa a študenta, ktorý sa nedá nahradiť a tiež obmedzený prístup k moderným digitálnym prostriedkom.

Kľúčová slova: vzdelávanie, digitalizácia, microlearning, Instagram

Abstract

The Industrial Revolution 4.0, known as the digital age, brings technological progress to various areas of life, not excluding the field of education, in which modern digital, information and communication technologies are implemented. In this context, it is more than current to deal with the development of digital literacy of all actors in the educational process, i. teachers and students. It is obvious that nowadays it requires a teacher who is able to use

modern teaching aids, information and communication technologies, online tools, is able to work with teaching software and is also able to independently create teaching aids, which he effectively implements into teaching. A great benefit of digital technologies in teaching is their potential to significantly support student-oriented didactic practices and, in particular, provide space for active participation in learning activities that significantly contribute to a more effective integration of knowledge and skills. The paper deals with the current issue of digitization of education, where we consider the development of digital competence of all interested participants in education to be essential. In the current global COVID-19 pandemic, educational institutions have been forced to move from day-to-day to full-time distance learning. This situation revealed shortcomings in the equipment of educational institutions with modern technology and technologies, as well as reserves in the ability of teachers and students to effectively use online tools and technologies in education. In this paper, we present the results of an experimental study, the primary goal of which was to determine the effectiveness of the use of microlearning through the social network Instagram in economic education. This form of learning is based on the principle of dividing learning into small parts, so learning can take only a few seconds or a few minutes. The specific form of microlearning is given by watching a video, reading a short text, completing a quiz, learning during micro games, answering a question via a mobile phone, tablet or computer, using different types of devices. The empirical study involved 35 respondents who expressed an interest in completing education in the basics of economics called „Ekonomika_pro_zivot“ in the form of microlearning using the social network Instagram. It was clearly shown that the respondents consider microlearning and the Instagram environment to be effective and useful for educational purposes. We consider it important to pay increased attention to the didactic processing of instructional videos, teaching texts, assignments, quizzes and the like. We are also aware of the weaknesses of microlearning, such as the absence of personal contact between teacher and student, which cannot be replaced, and also limited access to modern digital resources.

Keywords: education, digitalization, microlearning, Instagram

JEL klasifikace: A22, A23, I21, I23

Kontaktné údaje:

Ing. Katarína Krpálková Krelová, Ph.D.; Bc. Diana Vrbová
Vysoká škola ekonomická, Fakulta financí a účetnictví
Katedra didaktiky ekonomických předmětů
nám. W. Churchilla 1938/4, 130 67 Praha 3, Česká republika
E-mail: katarina.krelova@vse.cz, diana-vrbova@seznam.cz

Role pedagoga v oblasti dalšího vzdělávání

The Role of a Teacher in the Area of Further Education

Lenka Mužíková

Abstrakt

Odjakživa byla role učitele a pedagoga velmi vážená, neboť pedagog je tím, který předává svoje znalosti a zkušenosti dalším účastníkům vzdělávání. Role pedagoga však nemusí končit na úrovni počátečního vzdělávání, neboť potenciál pedagogů je mnohem větší. Mnoho možností uplatnění pedagogů se vyskytuje i v oblasti dalšího vzdělávání. Některé z možností jsou nastíněny v následujícím článku. Jakým směrem se však pedagog vydá, záleží jen na něm samotném, popř. na jeho zaměstnavateli.

Právě postoj a snaha každé jednotlivé školy a jejího ředitele, může být rozhodující k tomu, aby se ze školy stalo centrum celoživotního učení, které bude nabízet kromě počátečního vzdělávání např. i další vzdělávání nebo zkoušky z profesních kvalifikací.

Široké možnosti uplatnění pedagoga jsou i v oblasti dalšího vzdělávání, tedy např. V rekvalifikačních kurzech a Národní soustavě kvalifikací, kde je potenciál pedagoga spatřován zejména v jeho kvalifikaci a odborné praxi, která je pro tvorbu rekvalifikačních programů i realizaci závěrečných zkoušek klíčová.

Nezanedbatelnou roli může pedagog hrát i v oblasti dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků, kde může působit nejen jako účastník vzdělávacího kurzu, tak jako tvůrce a lektor akreditovaných kurzů pro další pedagogické pracovníky, které jsou regulovány Ministerstvem školství, mládeže a tělovýchovy.

Klíčová slova: pedagog, další vzdělávání, akreditace, rekvalifikace, Národní soustava kvalifikací

Abstract

The role of a teacher has always been highly valued, as the educator is the one who passes on his knowledge and experience to other participants in education. The role of a teacher does not have to end at the level of initial education, because the potential of teachers is much greater. There are also many opportunities for teachers to work in the area of further education. The following article outlines some of the options. However, in which direction the teacher goes is up to him himself or up to his employer.

It is the attitude and efforts of each individual school and its principal that can be decisive for the school to become a lifelong learning center, which will offer not only initial education, but also further education or professional qualification examinations.

There are wide possibilities of using the teacher also in the area of further education, therefore, for example, in retraining programs and the National Qualifications Framework, where the potential of the teacher can be seen mainly in his qualifications and professional practice, which is crucial for the creation of retraining programs and the implementation of final exams.

The teacher can also play an important role in the area of further education of pedagogical staff, where he can participate not only as a participant in the educational program, but also

as a creator and lecturer of accredited programs for other pedagogical staff, which are regulated by the Ministry of Education, Youth and Sports.

Keywords: teacher, further education, accreditation, retraining, National Qualifications Framework

JEL klasifikace: I250

Kontaktní údaje autora

PhDr. Lenka Mužíková

Studentka doktorského studia – Univerzita Jana Amose Komenského Praha s.r.o.,
Roháčova 1148/63, 130 00 Praha 3

E-mail: 1302190008@student.ujak.cz

Analýza postojov žiakov k vybraným aspektom osobnosti učiteľa ekonomických predmetov

Analysis of Pupils' Attitudes to the Selected Aspects of Economic Subjects Teacher's Personality

Jaromír Novák

Abstrakt

Učiteľ významne ovplyvňuje priebeh a výsledky vyučovacieho procesu na stredných školách. Výkon žiakov závisí vo veľkej miere nielen od ich schopností, ale aj od motivácie učiť sa. Dá sa predpokladať, že jedným z faktorov, ktoré môžu ovplyvniť motiváciu žiakov, je osobnosť ich učiteľa. Na potvrdenie tohto predpokladu sme analyzovali vybrané aspekty týkajúce sa osobnosti učiteľov ekonomiky a účtovníctva na stredných školách a ich vplyv na motiváciu žiakov v týchto predmetoch. Zamerali sme sa na štyri vybrané aspekty osobnosti učiteľov a analyzovali sme ich z pohľadu žiakov a ich postojov k učiteľom, pričom sme zároveň skúmali, do akej miery ich učiteľ ovplyvnil ich celkovú motiváciu študovať predmet. Metódou dotazníkového prieskumu sme analyzovali odpovede 410 žiakov zo štyroch obchodných akadémií (207 žiakov tretieho ročníka a 203 žiakov štvrtého ročníka). Dotazníky boli navrhnuté širšie, pretože skúmali aj niekoľko ďalších oblastí, ale v tomto príspevku sme analyzovali iba odpovede respondentov na otázky týkajúce sa týchto štyroch charakteristík učiteľov: odbornosť, schopnosť jasne vysvetliť učivo, empatia a ľudskosť učiteľa (možnosť dôverovať mu). Zistili sme niekoľko rozdielov vo vnímaní učiteľov rôznych predmetov, ako aj isté rozdiely vo vnímaní jednotlivých skúmaných aspektov týkajúcich sa osobnosti učiteľa. Podľa respondentov učitelia vstupujú do tried vynikajúco pripravení z odbornej aj pedagogickej stránky. Žiaci väčšinou svojich učiteľov považujú za odborníkov na danú problematiku, len o málo menej ich tiež považujú za schopných jasne ju vysvetliť. Ukazuje sa, že vzťah medzi týmito dvoma aspektmi je vzájomne nepriamo úmerný vo vzťahu k stupňu náročnosti učiva. Pokiaľ je učivo pre žiakov náročnejšie, dá sa zo získaných výsledkov usúdiť, že žiaci hodnotia učiteľa ako menej schopného vysvetliť učivo jasne, ale zároveň si viac vážia jeho odbornosť. Celkové pozitívne vnímanie týchto dvoch oblastí žiakmi môže súvisieť aj s tým, že ich vnímajú tiež ako pozitívny motivačný faktor. Zvyšné dva skúmané aspekty síce taktiež dosiahli relatívne vysoké hodnotenie, ale ich hodnoty boli nižšie ako v prípade prvých dvoch faktorov. Podľa žiakov teda učitelia mávajú väčšie problémy s ľudským prístupom k žiakom a empatiou. Hodnotení učitelia by sa preto mali v rámci svojho profesionálneho rozvoja zamerať viac na zlepšenie svojho prístupu k žiakom (z hľadiska ľudskosti a empatie) ako na rozvoj svojich odborných a pedagogických zručností.

Kľúčové slová: Osobnosť učiteľa, odbornosť, empatia, motivácia žiakov, ekonomické predmety.

Abstract

The teacher significantly influences the results of educational process in secondary schools. Pupils' performance depends not only on their abilities, but also on their motivation to study the subject matter. We can assume that one of the factors that can affect the pupils' motivation is their teacher's personality. In order to confirm this assumption, we analysed the selected aspects related to the personality of teachers of economics and accounting in secondary

schools, and their impact on the motivation of pupils in these subjects. We focused on four aspects of teacher's personality and analysed them from the pupils' point of view, and their attitudes towards their teachers, while at the same time analysing to what extent their teacher influenced their motivation to study the subject. Using the method of a questionnaire survey, we analysed the answers of 410 pupils from four business academies (207 were third-year pupils and 203 fourth-year pupils). The questionnaires were designed more broadly because they also examined several other areas, but in this paper, we only analysed the respondents' answers to the questions related to these four characteristics of teachers: expertise, ability to explain the curriculum clearly, empathy and humanity of the teacher (possibility to trust him/her). We found several differences in the perception of teachers of different subjects, as well as some differences in the perception of individual researched aspects related to the teacher's personality. According to the respondents, teachers are usually well-prepared both professionally and pedagogically. Most of them consider their teachers as experts in the subject matter, and only slightly less do they also consider them to be able to explain it clearly. The relationship between these two aspects turns out to be mutually inversely proportional in relation to the degree of difficulty of the curriculum. If the curriculum is more demanding for pupils, we can assume from the obtained results that pupils evaluate the teacher as less capable of explaining the curriculum clearly, but at the same time, they appreciate his/her expertise more. The overall positive perception of these two areas by pupils may also be related to the fact that they perceive them as a positive motivating factor. The remaining two researched aspects also achieved a relatively high evaluation, but their values were lower than in case of the first two factors. Thus, according to the respondents, teachers tend to have more problems with their human approach to pupils, and empathy they show through their behaviour. Therefore, in their professional development, the evaluated teachers should focus rather on improving their approach to pupils (in terms of humanity and empathy) than on developing their professional and pedagogical skills.

Keywords: Teacher's personality, expertise, empathy, pupils' motivation, economic subjects.

JEL klasifikácia: A210

Kontaktné údaje autora

Ing. Jaromír Novák, PhD.

Katedra pedagogiky, Národohospodárska fakulta, Ekonomická univerzita v Bratislave

Dolnozemska cesta 1, 852 35 Bratislava

E-mail: jaromir.novak@euba.sk

Vplyv pedagogickej praxe na formovanie osobnosti budúceho učiteľa

The Influence of the Teaching Practice on the Personality Formation of the Future Teacher

Darina Orbánová

Abstrakt

Súčasťou pedagogickej prípravy učiteľov je pedagogická prax, ktorá má dôležitú úlohu v pregraduálnej príprave budúcich učiteľov. Je prirodzeným prostredím na integráciu poznatkov z disciplín, ktoré tvoria obsah štúdia. Význam prípravy vyplýva zo skutočnosti, že učiteľ je tým činiteľom vo vyučovacom procese, od ktorého závisí jeho priebeh a výsledok, a ktorý pôsobí na žiakov celou svojou osobnosťou.

Miesto a úloha učiteľa vo vyučovacom procese vyvolávajú záujem odborníkov o jeho osobnosť. Existuje málo profesií, kde má osobnosť človeka tak dôležitú úlohu pri dosahovaní cieľov, ako v profesii učiteľa. V tomto prípade je charakteristika osobnosti učiteľa dôležitým prostriedkom, ktorý ovplyvňuje priebeh vyučovacieho procesu, motiváciu žiakov, vytváranie životných postojov a učenie sa žiakov. Môžeme povedať, že učiteľova osobnosť je kľúčom k úspechu v jeho práci.

Keďže učiteľ je rozhodujúcim činiteľom úspechu vyučovacieho procesu, mal by disponovať takými charakteristikami osobnosti, vedomosťami a zručnosťami, aby bol čo najviac kompetentný vykonávať túto profesiu. Predmetom diskusií je otázka, aké majú byť požiadavky na profesijnú prípravu učiteľa a výkon jeho profesie.

Aby boli budúci učitelia schopní hneď po nastúpení do práce plniť všetky úlohy súvisiace s vyučovacím procesom, mali by počas prípravy na budúce povolanie získať odborné a didaktické vedomosti a zručnosti, ale mala by sa formovať aj ich osobnosť. Pri realizovaní pedagogickej praxe, a teda aj pri formovaní osobnosti budúcich učiteľov, majú dôležitú úlohu cviční učitelia. Poskytujú študentom prvý obraz o vyučovacom procese, usmerňujú ich v práci, a tiež hodnotia ich výkony. Využívajú pritom svoje pedagogické skúsenosti.

V prieskume sme sa zamerali na posúdenie niektorých stránok osobnosti študentov, budúcich učiteľov. Analyzovali sme postoje a vzťah k pedagogickej práci, postoje a vzťah k žiakom, zmysel pre zodpovednosť a disciplínu, podporu samostatnosti žiakov, ich aktivity a tvorivosti a uplatňovanie pedagogického taktu. Cviční učitelia hodnotili študentov po absolvovaní praxe v dvoch semestroch, čo umožnilo porovnať zmeny sledovaných parametrov. Študenti boli hodnotení väčšinou pozitívne. Napriek tomu zo štúdie vyplynuli závery, ktoré môžu pomôcť v budúcnosti skvalitniť prípravu budúcich učiteľov na ich povolanie.

Kľúčové slová: osobnosť učiteľa, pedagogická prax, cvičný učiteľ

Abstract

The part of the teachers' pedagogical training is a teaching practice which has an important role in the undergraduate training of the future teachers. It is a natural environment for the integration of the knowledge from the disciplines which make up the content of the study. The importance of the training results from the fact that the teacher is the factor in the teaching

process who depend its process and outcome on and who affects the students with his whole personality.

The place and the role of the teacher in the teaching process evoke the interest of the experts in his personality. There are a few professions where the personality of the man has as the important role in the achieving of the aims as in the profession of the teacher. In this case the characteristic of the teacher's personality is the important meaning which influences the teaching process, the motivation of the students, the creation of the life attitudes and the learning of the students. We can say that the teacher's personality is the key to the success in his work.

Whereas the teacher is the operative factor in the success of the teaching process, he should have some the personality characteristics, the knowledge and skills for his most competence to practice his profession. The subject of the discussions is the question of what requirements should be for the teacher's professional training and the achievement of his profession.

In order for the future teachers to be able to complete all the tasks associated with the teaching process as soon as they start work, they should acquire the professional and didactic knowledge and skills during the training for their future profession and their personality should be formed as well. The mentors have the important role in the implementation of the teaching practice and therefore also in the personality formation of the future teachers. They provide the first image of the teaching process to the students, guide the students in their work and rate their achievement as well. They use their pedagogical experiences.

In the survey we focused on the review of some aspects of the students' personality, of the future teachers. We analyzed the attitudes and the relationship to the pedagogical work and to the students, the sense of responsibility and discipline, the support for students' independence, their activities and creativity and the application of the pedagogical tact. The mentors rated the students after the completing of the internship in two semesters and that allowed to compare the changes of the monitored parameters. The students were rated mostly positive. Nevertheless the study revealed the conclusions which may help in the future to improve the training of the future teachers for their profession.

Keywords: teacher's personality, teaching practice, mentor

JEL klasifikácia: A23, I23

Kontaktné údaje autorky

Ing. Darina Orbánová, PhD.

Ekonomická univerzita v Bratislave

Národohospodárska fakulta, Katedra pedagogiky

Dolnozemska cesta 1

852 19 Bratislava

E-mail: darina.orbanova@euba.sk

Digitálna, informačná gramotnosť a kritické myslenie v prípadových štúdiách

Digital, Information Literacy and Critical Thinking in Case Studies

Ladislav Pasiar

Abstrakt

V literatúre nájdeme množstvo požiadaviek a štandardov na človeka, ktorý je informačne, digitálne, či mediálne gramotný. Digitálne gramotní jedinec disponuje súborom zručností zmysluplne využívať rôzne digitálne nástroje pre svoje potreby, na svoje poznávanie, na vyjadrenie seba a svoj komplexný osobný rozvoj. Táto gramotnosť zahŕňa aj schopnosť efektívne riešiť úlohy a problémy v digitálnom prostredí, čiže kvalifikovane si zvoliť a vedieť použiť vhodnú digitálnu technológiu na nájdenie informácií, ich spracovanie, použitie, šírenie alebo vytvorenie. Nemenej dôležité sú schopnosti kriticky vyhodnocovať a analyzovať znalosti získané z digitálnych zdrojov, či porozumieť spoločenským dôsledkom (vrátane bezpečnosti, ochrany súkromia a etiky), ktoré vznikajú v digitálnom svete. Kritické zhodnotenie informácií súvisí s ďalším pojmom a to je informačná gramotnosť. Informačne gramotná osoba by mala vedieť (byť schopná) rozpoznať a uznať potrebu informácií, určiť, aké informácie sú adekvátne danému/konkrétnemu problému, zistiť a vyhľadať dôležité informácie, vyhodnotiť informácie, organizovať informácie, využiť informácie v efektívnom riešení konkrétneho problému. Na kritické myslenie môžeme nazerať z viacerých uhlov pohľadu. Či už hovoríme, že kritické myslenie pozostáva z troch prvkov – pripravenosť premýšľať, vedomosť o rôznych metódach skúmania a uvažovania a zručnosť pri ich využívaní, alebo hovoríme o kombinácii schopností, znalostí a postojov, umožňujúcich jedincovi interpretovať, dedukovať, rozpoznávať predpoklady, hodnotiť argumenty a dospieť k záverom, stále pôjde o istú formu narábania s informáciami a vyvodzovania z nich príslušných záverov. Všetky tri spomínané schopnosti, zručnosti či gramotnosti v sebe zahŕňajú prácu s informáciami, ich získavanie, spracovanie a šírenie určitým spôsobom. Efektivita práce je v toto prípade akousi nutnou podmienkou. Pokúsili sme sa preto vybrať vyučovaciu metódu, ktorá by v sebe zahŕňala spomínané prvky a mohla by s týmito prvkami v prienikoch prispieť k zaujímavým a zmysluplným výsledkom v rámci vyučovacieho procesu. Takouto metódou je okrem iných aj prípadové štúdia. Z množstva charakteristík môžeme vybrať práve to, že prípadové štúdie prepájajú nejakú skutočnú situáciu s preberaným učivom, že súčasťou môžu byť aj úlohy, ktoré riešiteľovi pomáhajú rozhodnúť sa, vyriešiť úlohu či problém, prípadne prikloniť sa k nejakému názoru, ako aj to, že by nemali mať jednoznačné riešenie, ale skôr podporovať diskusiu a divergentné myslenie riešiteľov. Príspevok neposkytuje vyčerpávajúce argumenty pre tieto prepojenia. Ide však o niekoľko námetov z učiteľských skúseností na ďalšie diskusie a výskumy.

Kľúčová slova: digitálna gramotnosť, mediálna, informačná gramotnosť, kritické myslenie, prípadové štúdie

Abstract

In pedagogical theory we can find a number of requirements and standards for informational, digital or media literates. A digital literates have a set of skills to meaningfully use various digital tools for their needs, for their cognition, for expressing themselves and their complex personal development. This literacy also includes the ability to effectively solve tasks and problems in the digital environment, ie to competently choose and be able to use appropriate digital technology to find, process, use, distribution or create information. Equally important are the ability to critically evaluate and analyze knowledge gained from digital sources, or to understand the societal implications (including security, privacy and ethics) that arise in the digital world. Critical evaluation of information is related also to another concept - information literacy. An information literates should be able to know / recognize the need for information, determine what information is adequate to solve specific problem, identify and search for important information, evaluate information, organize information, use information to effectively solve a specific problem. We can look at critical thinking from several views. Whether we say that critical thinking consists of three elements – readiness to think, knowledge of different methods of research and reasoning and skill in using them, or we talk about a combination of skills, knowledge and attitudes that allow to interpret, deduce, recognize assumptions, evaluate arguments and to reach conclusions, it will still be a form of dealing with information and drawing appropriate conclusions from it. All three mentioned abilities, skills or literacy include working with information, its gaining, processing and dissemination in a certain way. In this case, work efficiency is a necessary condition. We therefore tried to choose a teaching method that would include those mentioned elements and could contribute to these interesting and meaningful results in the learning process with these elements. Teaching method that is in accordance with these requirements is e. g. case studies. From a number of characteristics, we can choose that the case studies link a real situation with content of education. They can also include tasks that help to decide, to solve a task or problem, or to incline to an opinion, as well as that they should not have a clear solution, but rather encourage discussion and divergent thinking of students. The paper does not provide comprehensive arguments for these links. However, there are some suggestions from the teaching experience for further discussions and research.

Keywords: digital literacy, media literacy, information literacy, critical thinking, case studies

JEL klasifikace: I200, I210

Poděkování

Výstup je výsledkom riešenia výskumného projektu KEGA č. 005EU-4/2019 s názvom „Riešenie problémových výchovných situácií na stredných školách prostredníctvom prípadových štúdií“

Kontaktní údaje autora

Ing. Ladislav Pasiar, PhD.

Katedra pedagogiky NHF EU v Bratislave

Dolnozemska cesta 1, 852 35 Bratislava

E-mail: ladislav.pasiar@euba.sk

Time management – výchova ke strukturaci času i metoda sběru dat o středoškolácích

Time Management – Education of Structuring Time and the Method of Collecting Data about Secondary School Students

Libor Pavera – Michal Kabelka

Abstrakt

Každý člověk musí plánovat a organizovat své aktivity v čase, pokud chce řádně s časem hospodařit a ekonomicky správně svůj čas rozdělit mezi práci, studium, rodinu, koníčky a jiné záležitosti, které člověka obklopují v jeho makro- i mikrosvětě. Proto rovněž stále výraznější místo v životě člověka zaujímá tzv. *time management*, který bývá klíčem k úspěchu při hospodaření s časem. Nejen dospělí, ale i mládež a děti se potýkají s prokrastinací a jinými problémy při strukturaci času. Musíme mít na paměti, že součástí výchovy mladého člověka je i výchova k práci s časem. Hospodařit s časem se mladý člověk zpravidla učí nápodobou od svých rodičů, v plánování času dochází nejen působením rodiny, ale i vrstevníků, školy nebo volnočasových aktivit.

Jak se strukturováním času pracuje naše současná mladá generace (zejména žáků středních škol). Na položenou otázku odpovídá naše šetření, které ukazuje i na jiné aspekty spjaté s time managementem. Špatným rozložením školních povinností přicházejí studenti o svůj volný čas a volnočasové aktivity. Time management jevit jako vhodný nástroj optimalizace využití času: umožňuje jedinci ovládat svůj čas a práci a získat širší přehled o svých aktivitách.

Při šetření byla před kvantitativními metodami dána přednost kvalitativnímu výzkumu, možná na úkor počtu šetřených žáků středních škol, nicméně s preciznějším vzhledem do zkoumané problematiky.

Důležitý je nejen „zdravý životní styl“ v době, kdy mladý člověk není ještě zcela odpovědný za své zdraví a je nutné předcházet nadměrné konzumaci alkoholu nebo psychotropních látek, rizikovému a nezdravému sexuálnímu chování apod., ale do života mládeže musí být tedy vhodně zakomponována relaxace, která napomáhá odolávat nejrůznějším stresorům; její součástí je spánek, který hraje nezastupitelnou úlohu v procesu učení: dochází v jeho průběhu třídění, mazání nebo fixaci paměťových stop. Častým problémem při strukturaci času může být dojíždění do školy, nevhodný rozvrh hodin ve škole, volnočasové aktivity nebo (nadměrné a až návykové) využívání elektronických médií. Výlučně prostřednictvím time managementu si jedinec může uvědomit, které činnosti zabírají příliš jeho času na úkor jiných aktivit, přinášejících užitek nebo radost. Už jen přemítání o rozložení času je obrovským přínosem při řešení denních úkolů, může chránit jedince před problémem časové tísně, může odbourávat stres, zbavovat pocitu frustrace a méněcennosti. (Bedrnová – Pauknerová 2015).

Šetření bylo provedeno pomocí tzv. časového snímku, přednost před kvantitativními metodami byla dána kvalitativním metodám, v nichž své místo měl i řízený rozhovor. Časový snímek jednotlivých činností je zapisován ideálně po čtvrt hodinových intervalech (Lojda 2011). K dosažení vypovídající hodnoty analýzy denních aktivit se doporučuje vyplňovat časový snímek po dobu čtrnácti dnů. Problémem šetření může být nicméně pravdivost, tedy

etický postoj sledovaného objektu k šetření. S ohledem na cíle se výzkum týkal jak dívek, tak chlapců, zároveň různého věku, aby strukturu vytvářeli žáci všech ročníků středních odborných ekonomicky zaměřených škol.

Časově nejvíce náročnou aktivitou se ukázala *dobu věnovaná spánku*. Její délka se ovšem liší v závislosti na konkrétním jedinci. Druhou nejvíce časově náročnou aktivitou, totožnou pro všechny respondenty, byla *škola*. Studenti poukazovali na fyzickou a psychickou náročnost dvouhodinových předmětů, na výuku v odpoledních hodinách a volné hodiny. Celkovou dobu strávenou ve škole hodnotili negativně. V návaznosti na školu nelze opomenout *školní přípravu studentů*. Někteří studenti – typicky pro dnešní dobu – mají problém s prokrastinací. Výsledky ukázaly rovněž na fungování jedince v rámci sociální skupiny. Rovněž ukazují práci studentů se sociálními sítěmi (Facebook, Instagram, Messenger aj.). Výzkum přinesl *poznání rovněž o trávení volného času u mládeže*. Řešily se i otázky optimalizace práce s časem (diář nebo jiné formy strukturace času).

Klíčová slova: škola, student, time management, optimalizace, strukturace času

Abstract

Each person needs to plan and organize his activities in time if he wants to properly manage time and economically distribute his time between work, study, family, hobbies and other matters that surround a person in his macro – and micro-world. Therefore, the so-called time management, which is the key to success in time management, occupies an increasingly significant place in a person's life. Not only adults, but also teenagers and children face procrastination and other problems in the structuring of time. We must remember that part of the education of a young person is also the education to work with time. To manage time, a young person, as a rule, learns by example from his parents, in time planning occurs not only through the action of the family, but also peers, school or leisure activities.

How our current young generation (especially secondary school pupils) works with the structuring of time. This question is answered by our investigation, which also points to other aspects related to time management. With a poor distribution of school duties, students lose their free time and leisure activities. Time management appears as a convenient tool for optimizing the use of time: it allows an individual to control their time and work and gain a broader overview of their activities.

In the survey, qualitative research was preferred to quantitative methods, possibly at the expense of the number of secondary school pupils surveyed, but with a more precise insight into the issues studied.

Not only is a „healthy lifestyle“ important at a time when a young person is not yet fully responsible for his health and excessive consumption of alcohol or psychotropic substances, risky and unhealthy sexual behavior, etc., must be prevented, but relaxation must be properly integrated into the life of youth, which helps to resist various stressors; it includes sleep, which plays an irreplaceable role.

Commuting to school, inappropriate school timetables, leisure activities or (excessive and even addictive) use of electronic media can be common problems with time structure.

Exclusively through time management, an individual can realize which activities take up too much of his time at the expense of other activities that bring benefit or joy. Just thinking about the distribution of time is a huge benefit in solving daily tasks, it can protect individuals from the problem of time pressure, it can reduce stress, relieve feelings of frustration and inferiority (Bedrnová – Pauknerová 2015).

The survey was carried out using a so-called time frame, preference over quantitative methods was given to qualitative methods, in which a controlled conversation also had its place. The time frame of individual activities is recorded ideally after quarter-hour intervals (Lojda 2011). In order to reach the indicative value of the analysis of daily activities, it is recommended to fill in a time frame for fourteen days. However, the problem of the investigation may be truthfulness, that is, the ethical attitude of the observed object to the investigation. With regard to the objectives, the research concerned both girls and boys, at the same time of different ages, so that the structure was formed by pupils of all grades of secondary vocational schools of economic orientation.

The most time-consuming activity turned out to be the time devoted to sleep. However, its length varies depending on the individual. The second most time-consuming activity, identical for all respondents, was school. Students pointed to the physical and mental demands of two-hour courses, lessons in the afternoon and free hours. They rated the total time spent at school negatively. Following the school, one can not fail to note the school preparation of students. Some students-typical for today-have a problem with procrastination. The results also showed the functioning of the individual within the social group. Facebook, Instagram, Messenger, etc.) are also shown to show the work of students with social networks (Facebook, Instagram, Messenger, etc.). Research has also brought knowledge about leisure time for young people. Issues of time optimization (diary or other forms of time structuring) were also addressed.

Keywords: school, student, time management, optimization, time structuring

JEL klasifikace: J54, Z11, Z13

Kontaktní údaje autora/autorů

Prof. PhDr. Libor Pavera, CSc.

Ing. Michal Kabelka

Katedra didaktiky ekonomických předmětů

Fakulta financí a účetnictví

Vysoká škola ekonomická v Praze

Nám. W. Churchilla 1938/4

130 67 Praha 3

E-mail: pavl02@vse.cz

Sociálno-emocionálne zdravie a sociálna atmosféra na stredných školách

Socio-emotional Health and Social Atmosphere in Secondary Schools

Henrieta Roľková – Skarleta Jačková

Abstrakt

Cieľom výskumu bolo zistiť úroveň sociálno-emocionálneho zdravia a úroveň sociálnej atmosféry v triede u študentov na vybraných stredných školách. Taktiež sme zisťovali, či existujú vzťahy medzi sociálno-emocionálnym zdravím a jeho dimenziami a sociálnou atmosférou v triede a jej faktormi u stredoškolákov. Na základe výskumných štúdií sme overovali, či sa z hľadiska pohlavia objavujú rozdiely v úrovni sociálno-emocionálneho zdravia a jeho dimenziách a v sociálnej atmosfére v triede a jej faktoroch. Výskumný súbor tvorilo 128 študentov z vybraných stredných škôl v Skalici a v Senici. Na meranie úrovne mentálneho zdravia sme použili dotazník Sociálno-emocionálneho zdravia pre stredoškolákov (Furlong, 2014). Úroveň sociálnej atmosféry v triede sme administrovali prostredníctvom Škály sociálnej atmosféry v triede (Kollárik, 1999). U študentov vybraných stredných škôl sme zistili priemerný index kovitality nachádzajúci sa v nižšom pásme priemeru. Toto zistenie evokuje potrebu stimulácie rozvoja sociálno-emocionálneho zdravia v škole. Úroveň celkovej sociálnej atmosféry v triede u stredoškolákov bola vo vyššom pásme priemeru. Čo hodnotíme pozitívne a zároveň poukazujeme na možnosť ďalej cielene pracovať s triedou na jej rozvíjaní. Zistili sme, že medzi dimenziami sociálno-emocionálneho zdravia (kovitalita, sebadôvera, dôvera v iných, životná angažovanosť) a sociálnou atmosférou v triede (celková sociálna atmosféra, emocionálne-sociálny faktor, činnostne-morálny faktor) sú pozitívne stredne silné vzťahy s výnimkou pozitívneho slabého vzťahu, ktorý sa nám potvrdil medzi emocionálne-sociálnym faktorom a doménami dôvera v seba a emocionálne kompetencie. Všetky vzťahy, ktoré sme zistili v našom výskume boli vecne a štatisticky významné. To znamená, že ak adolescenti majú dobrú úroveň sociálno-emocionálneho zdravia, tak majú potenciál vytvárať pozitívnejšiu sociálnu atmosféru v školskej triede. Kvalita mentálneho zdravia adolescenta súvisí so vzájomnými vzťahmi v triede, so vzťahom ku štúdiu a tiež s celkovou spokojnosťou v škole. Čím je teda študent viac sebedomý, empatický, optimistický a pociťuje podporu od iných ľudí, tým kladnejšie hodnotí aj svoje sociálne prostredie v triede, spolužiakov, triedneho učiteľa či štúdium. A môžeme konštatovať, že pozitívna sociálna atmosféra v triede, sýtená kvalitnými vzťahmi a spokojnosťou študenta, podporuje mentálne zdravie študentov. Rozdiely medzi mužmi a ženami v úrovni sociálno-emocionálneho zdravia, v jeho dimenziách a v sociálnej atmosfére v triede i jej faktoroch sa potvrdili len čiastočne.

Učiteľ a jeho pôsobenie na škole je jedným z najdôležitejších determinantov jej kvality. Môže ovplyvniť a rozvíjať nielen poznatkovú sféru študenta, ale predovšetkým jeho osobnosť, správanie, motiváciu, rezilienciu, wellbeing aj kovitalitu. Dôležitým komponentom je pri tom vytvorená atmosféra v škole i v každej triede, ktorá pozitívne stimuluje tento rozvoj. Rozvíjať mentálne zdravie na školách je v dnešnej dobe poznačenej karanténou Covid 19 a prejavmi hrubej agresie na pôde školy ešte naliehavejšou výzvou. Učiteľom, študentom a všetkým zúčastneným by pri tom mohol pomôcť zlepšiť kvalitu života školský psychológ prostred-

níctvom rozvojových, intervenčných a preventívnych programov s dôrazom na rozvoj cností a podporu zdravia.

Kľúčové slova: sociálno-emocionálne zdravie, sociálna atmosféra v triede, študenti stredných škôl, stredoškolský učiteľ.

Abstract

The goal of this report was to determine the level of social-emotional health and social atmosphere amongst students of selected high schools. We were also researching if there is a relationship between social-emotional health and its dimensions, and social atmosphere in class and its factors amongst the students. We used research studies to investigate if there is a difference in the level of social-emotional health and social atmosphere in class based on the students gender. The research group consisted of 128 students from selected high schools in Skalica and Senica. We used the Social-emotional health survey (Furlong, 2014) to gauge level of students' mental health. The degree of social atmosphere in class was determined with the Scale of social atmosphere in class (Kollárik, 1999). In students of selected secondary schools, we found an average covitality index located in the lower average range. This finding evokes the need to stimulate the development of socio-emotional health at school. The level of overall social atmosphere in the secondary students' classroom was in the higher average range. We found moderate positive relationships between the dimensions of socio-emotional health (co-vitality, self-confidence, confidence in others, life commitment) and the social atmosphere in the classroom (overall social atmosphere, emotional-social factor, active-moral factor), with the exception of a weak positive relationship between the emotional-social factor and the domains "self-confidence" and "emotional competence". All the relationships were effect and statistically significant. The quality of the adolescent's mental health is related to the relationships within the classroom, to the attitude towards the study and also to the overall satisfaction at school. But the differences between men and women in the levels of social-emotional health with its dimensions and the social atmosphere in class with its factors were confirmed only partially.

Keywords: socio-emotional health, social atmosphere in the classroom, high school students, high school teacher.

JEL klasifikace: Z000

Kontaktní údaje autorů

PhDr. Henrieta Roľková, PhD.

Mgr. Skarleta Jačková

Paneurópska vysoká škola, Fakulta psychológie

Tomášikova 20, 821 02 Bratislava

E-mail: henrieta.rolkova@paneurouni.com, scarlettjackova@gmail.com

Uplatnenie didaktických hier na stredných školách

Application of Didactic Games in Secondary Schools

Eva Tóblová

Abstrakt

Príspevok sa zaoberá uplatnením didaktických hier vo vyučovacom procese na stredných školách. Didaktické hry z dlhodobého hľadiska pomáhajú prehĺbovať vzťah medzi žiakmi navzájom, ale aj medzi samotným učiteľom a žiakom a pomáhajú pozitívne rozvíjať komunikačný kanál medzi nimi. Ďalším dôvodom, prečo by mali učitelia častejšie zapájať práve takéto metódy je podporovanie predstavivosti žiakov. V priebehu didaktických hier majú žiaci možnosť zapojiť fantáziu a netradičným spôsobom sa tak naučiť nové informácie.

Hlavnou časťou príspevku je využitie didaktických hier a výskum na stredných školách v oblasti využívania didaktických hier vo vyučovacom procese. Výskum na ktorý sme sa zamerali v príspevku bol realizovaný na strednej škole formou focus interviews. Zamerali sme sa na 5 základných kategórií: zapojenie sa a aktivita na hodine, atmosféra a zaujímavosť hodiny, jednoduchšie zapamätanie si učiva, diskusia a vyjadrenie názoru, motivácia. Na základe transkripcie interview fokusovej skupiny a následnej analýzy sme zistili, že študenti sa najviac opierali o zapojenie sa a aktivitu na hodine.

Študenti pozitívne hodnotili aktivity a hry, ktoré boli zapojené do vyučovacích hodín zrealizovaných počas výskumu. Didaktické hry a zapojenie študentov sa do priebehu vyučovacej hodiny im napomáha lepšie pochopiť učivo a tiež rozvíja ich predstavivosť. Študenti sú takýmto spôsobom vtiahnutí do deja a aktívnejšie sa sústreďia na priebeh hodiny aj vďaka potrebnému vyvinutiu činnosti. Podľa vyjadrení je aktivita prospešná, no často krát časovo náročná. Z analýzy podobných výskumov vyplýva, že didaktická hra má svoje pevné miesto vo vyučovacom procese a dobre zorientovaní učitelia ju nepovažujú za stratu času, pretože si uvedomujú, že jej vhodné zaradenie podstatne znižuje energetickú náročnosť. Pri celkovom zhodnotení výskumov zaoberajúcich sa využitím didaktických hier môžeme skonštatovať, že sú pre študentov z väčšej miery prínosné.

Pozitívne výpovede poukázali na niekoľko faktov. Študenti chcú byť aktívne zapájaní do priebehu hodiny a hry, či iné činnosti hodnotia kladne. Na základe aktivít si študenti jednoduchšie zapamätajú a osvoja učivo, pričom majú omnoho väčší priestor na vyjadrenie vlastných myšlienok, názorov, postojov a učia sa lepšie komunikovať medzi sebou. Spojením všetkých týchto aspektov učiteľ zvyšuje vnútornú aj vonkajšiu motiváciu k učeniu.

Kľúčová slova: aktivizujúce vyučovacie metódy, didaktické hry, uplatnenie didaktických hier, učiteľ, stredné školy.

Abstract

The paper deals with the application of didactic games in the teaching process at secondary schools. Didactic games help in the long run to deepen the relationship between students, but also between the teacher and the student and help to positively develop the communication channel between them. Another reason why teachers should use such methods more often is to support students' imagination. During the didactic games, students have the opportunity to engage their imagination and learn new information in a non-traditional way. The main part of

the paper is using of didactic games and research in secondary schools in the field of the use didactic games in the teaching process.

The research we focused on in the paper was carried out in secondary schools in the form of focus interviews. We focused on 5 basic categories: involvement and activity in class, atmosphere and interestingness of the lesson, easier memorization of the curriculum, discussion and expression of opinion, motivation. Based on the transcription of the focus group interview and the subsequent analysis, we found that the students relied most on the involvement and activity in the class. Students positively evaluated the activities and games that were involved in the lessons implemented during the research. Didactic games and the involvement of students during the lesson help them to better understand the curriculum and also develops their imagination.

In this way, students are involved in the story and focus more actively on the course of the lesson thanks to the necessary development of activities. According to the statement, the activity is beneficial, but often time consuming. Analysis of similar research shows that the didactic game has a firm place in the teaching process and well-oriented teachers do not consider it a waste of time, because they realize that its appropriate inclusion significantly reduces energy intensity. In the overall evaluation of research dealing with the use of didactic games, we can state that they are more beneficial for students.

The positive statements pointed to several facts. Students want to be actively involved in the lesson and the game, or evaluate other activities positively. Based on the activities, students find it easier to remember and master the curriculum, while they have much more space to express their own thoughts, opinions, attitudes and learn to communicate better with each other. By combining all these aspects, the teacher increases the internal and external motivation to learn.

Keywords: activating didactic methods, didactic game, application of didactic games, teacher, secondary schools.

JEL klasifikace: A2, I2

Kontaktní údaje autora

Ing. Eva Tóblová, PhD., ING-PAED IGIP

Univerzita Komenského, Pedagogická fakulta, Katedra pedagogiky a sociálnej pedagogiky, Moskovská 3, 811 08 Bratislava, SR

E-mail: toblova@fedu.uniba.sk

Osobnosť stredoškolského učiteľa predmetu cvičná firma

The Personality of Secondary School's Training Firm Teacher

Ludmila Velichová

Abstrakt

Predmet cvičná firma sa významne odlišuje od iných ekonomických predmetov vo variabilite obsahu vzdelávania, vo výbere vyučovacích metód a vyučovacích prostriedkov, v organizácii vyučovania, v postavení žiaka a učiteľa. V príspevku prezentujeme výsledky prieskumu ako vnímajú učitelia cvičnej firmy postavenie predmetu cvičná firma v sústave ekonomických predmetov a ako sa stotožňujú s odlišnou rolou učiteľa v tomto predmete. V otázkach riadených rozhovorov s respondentmi sme sa zamerali na vnímanie role učiteľov i požiadaviek, ktoré sú na nich kladené, na systém výberu učiteľov cvičnej firmy na konkrétnej škole, na analýzu vzťahu žiakov k učiteľom predmetu cvičná firma a vymedzenie problémových oblastí viažucich sa k úlohám učiteľa v tomto predmete. Prieskumu sa zúčastnili učitelia predmetu cvičná firma zo stredných škôl na Slovensku i v zahraničí. Výsledky prieskumu potvrdili hypotézy vnímania predmetu cvičná firma ako simulácie firmy, identifikovania odlišnosti predmetu cvičná firma od tradičného vyučovania v postavení učiteľa, v členení vyučovacej hodiny, aplikácii vyučovacích metód, v hodnotení žiakov. Pri posudzovaní nárokov, ktoré sú na učiteľov cvičných firiem kladené, bola významne zastúpená požiadavka byť schopný aplikovať odborné poznatky z viacerých ekonomických predmetov v praktických činnostiach, byť schopný motivovať, podporovať, viesť a hodnotiť žiakov a byť schopný riešiť konflikty v cvičnej firme. Prieskum potvrdil rôznorodosť vnímania role učiteľa, potvrdila sa hypotéza vnímania role učiteľa v cvičnej firme ako poradcu, konzultanta, ktorý neriadi činnosť žiakov a priamo do nej nezasahuje, rovnako ako zmena role učiteľa v cvičnej firme v závislosti od časti školského roka. V kontexte analýzy práce učiteľa v cvičnej firme výsledky prieskumu signalizujú ako problémové oblasti nevhodný postup pri výbere učiteľov na strane vedenia škôl, časovú náročnosť splnenia úloh, neustále zmeny v podnikateľskej legislatíve, nerealistický trh cvičných firiem, nárast konfliktov medzi žiakmi cvičnej firmy. Analýza výsledkov priniesla návrhy riešení v oblasti vzdelávania učiteľov, v digitalizácii pracovných procesov, vo výmene skúseností medzi učiteľmi cvičných firiem, v aplikácii tímového vyučovania, v diverzifikácii predmetov cvičného podnikania a v rozširujúcom vzdelávaní učiteľov s dôrazom na metodiku riešenia konfliktov a porúch správania žiakov. Prieskum považujeme za pilotný a jeho výsledky sú východiskom pre nadväzujúci výskum zameraný na komplexnú evaluáciu vyučovacieho procesu v predmete cvičná firma na stredných školách na Slovensku.

Kľúčové slová: cvičná firma, osobnosť stredoškolského učiteľa

Abstract

The subject training firm differs significantly from other economic subjects in the variability of the content of education, the choice of teaching methods and teaching aids, the organization of teaching, the position of the student and the teacher. In this paper, we present the results of a survey of how teachers of a training firm perceive the position of the subject training firm in the system of economic subjects and how they identify themselves with the

different role of the teacher in this subject. In the questions of guided interviews with respondents, we focused on the perception of the role of teachers and the requirements that are placed on them, the system of selection of training firm teachers at a particular school, analysis of students' relationship with teachers of training firm and definition of problematic areas related to the tasks of the teacher in this subject. Teachers of the subject training firm from secondary schools in Slovakia and five other European countries took part in the survey. The results of the survey confirmed the hypotheses of the perception of the subject training firm as a simulation of a small business, identifying the differences of the subject training firm from traditional teaching concerning the position of the teacher, in the division of lessons and application of teaching methods, and in evaluating students. In assessing the demands placed on teachers of training firm, the requirement to be able to apply professional knowledge from several economic subjects in practical activities, to be able to motivate, support, lead and evaluate students and to be able to solve conflicts in a training firm was significantly represented. The survey confirmed the diversity of the perception of the role of the teacher, the hypothesis of the perception of the role of the teacher in the training firm as a consultant, an advisor who does not manage or directly intervene in the activities of students, as well as the change of his/her role depending on the part of the school year. In the context of the analysis of the position and work of a teacher in a training firm, the results of the survey indicate inappropriate procedure for the selection of teachers by school management, time-consuming tasks, constant changes in business legislation, unrealistic market of training firms, increasing conflicts between students. The analysis of the results brought proposals for solutions in the field of teacher education, digitization of work processes, exchange of experiences between teachers of training firm, application of team teaching, diversification of subjects of training business and teacher education with emphasis on solving of conflicts and behavioural disorders of students. We consider the survey to be a pilot and its results are the starting point for follow-up research focused on a comprehensive evaluation of the teaching process in the subject training firm at secondary schools in Slovakia.

Keywords: training firm, personality of secondary school's teacher

JEL classification: I2

Kontaktné údaje autora

doc. Ing. Ľudmila Velichová, PhD.
Ekonomická univerzita v Bratislave
Národohospodárska fakulta
Katedra pedagogiky
Dolnozemska cesta 1
852 35 Bratislava
E-mail: ludmila.velichova@euba.sk

ExtraSYSTEM

ISBN 978-80-87570-52-4